

LUNDS
UNIVERSITET

Hur talar Sveriges tre största politiska partier om mänskliga rättigheter?

*Socialdemokraternas, Moderaternas och Sverigedemokraternas
formuleringar om mänskliga rättigheter i valmanifesten från 2018.*

Linnea Ljungberg

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSG32
Termin: Höstterminen 2021
Handledare: Miia Halme-Tuomisaari
Omfång: 10 321 ord

Abstract

Sverige står inför ett valår 2022 och partiernas politik kan komma att innehålla formuleringar som kan härledas till de mänskliga rättigheterna. Den här uppsatsen kommer att ta oss tillbaka till förra valåret 2018 och analysera hur Sveriges tre största politiska partier talade om mänskliga rättigheter i sina valmanifest. Med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys och en idé – och ideologianalys kommer valmanifestens formuleringar, attityder och idéer om mänskliga rättigheter att analyseras. Även den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och en teori om liberal internationalism kommer bidra till analysen av valmanifesten. Tidigare forskning skapar också en grund om hur förhållandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik ser ut. Detta kommer leda fram till ett resultat som förkunnar att det finns ett tydligt samband mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik. Flera perspektiv på mänskliga rättigheter är närvarande i partiernas valmanifest och partierna har både lika och olika formuleringar. I uppsatsens analys – och diskussionskapitel kommer dessa likheter och olikheter föras fram genom att återkoppla till frågeställningen. Slutligen kan vi se om de mänskliga rättigheterna har någon tydlig roll i svensk politik innan uppsatsen till sist uttrycker att förhållandet mellan mänskliga rättigheter och politik, i det här fallet svensk partipolitik, bör vara starkt, analyseras med hänvisning till olika ideologier och forma en viktigare roll i samhällsdebatten.

Nyckelord: Politiska partier, Svensk politik, Mänskliga rättigheter, Liberal internationalism, Medborgarskap, Demokrati, Frihet, Likabehandling, Utrikespolitik.

Innehållsförteckning

Abstract	2
Innehållsförteckning	3
1. Inledning	5
1.1 Problemformulering, syfte och frågeställning	7
1.2 Material och avgränsningar	7
1.2.1 Primärmaterial	8
1.2.2 Sekundärmaterial	9
1.2.3 Bakgrundsinformation	10
1.2.4 Källkritik	11
1.3 Forskningsetiska bedömningar	11
1.4 Bakgrund	12
1.4.1 Socialdemokraterna	12
1.4.2 Moderaterna	13
1.4.3 Sverigedemokraterna	13
2. Metod och teori	14
2.1 Metod	14
2.2 Teori	15
3. Litteraturöversikt	17
3.1 Förändring och kontinuitet i det svenska politiska landskapet	17
3.2 Politik och retorik	18
3.3 Mänskliga rättigheter i samhället	20
3.4 The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime	21
4. Mänskliga rättigheter som fyra kategorier i valmanifesten	22
4.1 Medborgerliga och politiska rättigheter	24
4.2 Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter	26
4.3 Specifika grupper	28

4.4 Liberal internationalism	29
5. Förhållandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik	33
5.1 Partiernas formuleringar om mänskliga rättigheter som fyra kategorier i valmanifesten	33
5.2 Diskussion om förhållandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik	35
Källförteckning	38

1. Inledning

*”Riksdagen och regeringen, den regionala och kommunala verksamheten har alla ansvaret för att följa de mänskliga rättigheterna. Regeringen ska arbeta för att Sverige helt och fullt följer de mänskliga rättigheterna.”*¹

Under 2022 väntar ett riksdagsval i Sverige och citatet ovan påminner oss om att Sveriges riksdag har ett ansvar för att följa de mänskliga rättigheterna. Det återstår att se hur de mänskliga rättigheterna återspeglas i partiernas politik inför valet 2022, men om vi tittar tillbaka på det svenska riksdagsvalet 2018 kan vi se hur förhållandet mellan svensk partipolitik och mänskliga rättigheter såg ut då. Denna tillbakablick kommer forma uppsatsen genom att se hur Sveriges tre största politiska partier talar om mänskliga rättigheter i den nämnda kontexten. Forskningsintresset kring det här förhållandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik kan sägas vara stort med tanke på att ett valår står redo för Sverige och att frågor om mänskliga rättigheter är relevanta i sammanhanget. Med detta sagt inleds den här uppsatsen med en överblick av uppsatsens struktur, mening och ambition.

I det senaste svenska riksdagsvalet 2018 blev de tre största partierna Socialdemokraterna (28,26 %), Moderaterna (19,84 %) och Sverigedemokraterna (17,53 %).² Under uppsatsens gång kommer information presenteras som ska leda fram till en analys av dessa tre partiers förhållanden till de mänskliga rättigheterna. Svensk politik är ett framträdande tema som kommer uttryckas i uppsatsen genom att presentera tidigare forskning om partiernas retorik och roller i svensk politik. Eftersom uppsatsens primärmaterial består av partiernas valmanifest från 2018 kommer svensk politik också framträda som ett tydligt tema i analysen av primärmaterialiet samt i analysen och diskussionen av uppsatsens resultat.

*“All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.”*³

¹ Regeringskansliet, Mänskliga rättigheter, *Regeringskansliet*, <https://www.regeringen.se/lattlast-information-om-regeringen-och-regeringskansliet/den-svenska-samhallsmodellen/manskliga-rattigheter/>, hämtad 2022-01-03.

² Valmyndigheten, Valresultat 2018, *Valmyndigheten*, <https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2018/valresultat.html#digheten>, hämtad 2021-12-01.

³ *Universal Declaration of Human Rights*, UN Doc. A/RES/217 (III), 10 December 1948. UDHR, UN Doc. A/RES/217 (III), 10 December 1948, art. 1.

Det andra temat är mänskliga rättigheter och i den här uppsatsen kommer FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (UDHR) från 1948 användas som ett stöd i kodningen av primärmaterialet. UDHR blir därför en grund när uppsatsen talar om mänskliga rättigheter. UDHR innehåller 30 artiklar som beskriver vilka rättigheter som kan definieras som mänskliga rättigheter. Dessa rättigheter kan delas in i medborgerliga och politiska rättigheter samt ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Även om denna förklaring inte är ett juridiskt bindande traktat kan dess påverkan och betydelse för formulerandet av mänskliga rättigheter ses som grundläggande. Detta eftersom de mänskliga rättigheterna så som de beskrivs i UDHR har blivit lag i många länder genom både ratificering av internationella traktat och nationell lagstiftning.⁴ Fortsättningsvis kommer de mänskliga rättigheterna presenteras ytterligare i tidigare forskning som är en del av uppsatsens litteraturöversikt.

Uppsatsens egen prägel på hur Sveriges tre största politiska partier talar om mänskliga rättigheter kommer definieras av att fokusera på förhållandet mellan svensk partipolitik och mänskliga rättigheter. Detta kommer ske genom att granska primärmaterialet med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys och en idé – och ideologianalys. Tillsammans med en teori om liberal internationalism kommer uppsatsens perspektiv vila på frågan om hur de mänskliga rättigheterna framställs som idé i partiernas valmanifest? Även av följdfrågan huruvida denna idé formas av liberala och internationella ideal eller inte? Uppsatsens resultatkapitel samt analys – och diskussionskapitel kommer leda fram till en slutsats där frågeställningen kommer besvaras samt där uppsatsen lämnar vidare frågor och ytterligare forskningsområden som kan bredda frågan om förhållandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik. För även om svensk politik och mänskliga rättigheter sägs vara givna partners kan den här uppsatsen visa att det finns många delar i den svenska partipolitiken som kan analyseras närmare för att säkerställa ett sådant partnerskap.

⁴ Nationalencyklopedin, FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/fns-deklaration-om-de-m%C3%A4nskliga-r%C3%A4ttigheterna>, hämtad 2021-12-17.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställning

Uppsatsens syfte är att granska förhållandet mellan mänskliga rättigheter och Sveriges tre största politiska partier. Syftet är till stor del deskriptivt för att visa ett sätt att tolka förhållandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik på, men syftet kan även sägas vara normativt eftersom uppsatsen vill initiera ett bredare samtal om just det här förhållandet. Detta syfte och tillhörande frågeställning var de första delarna som fanns närvarande i skapandet av uppsatsen. I formulerandet av syftet och frågeställningen var vissa delar väsentliga, som avgränsningen till Sveriges tre största politiska partier och ambitionen att väcka en diskussion om mänskliga rättigheter i förhållande till svensk partipolitik. Avgränsningen bidrar till att syftet blir precist och intressant eftersom Socialdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna är tre tydligt olika partier som alla har mer makt och inflytande än övriga fem riksdagspartier sett till mandat i riksdagen.⁵ Med den här bakgrunden och i enlighet med uppsatsens syfte kan nedanstående frågeställning följaktligen besvaras:

- *Hur talar Sveriges tre största politiska partier om mänskliga rättigheter?*

För att tydliggöra uppsatsens perspektiv på frågeställningen formulerades ytterligare en fråga med hjälp av en teori om liberal internationalism. Utifrån teorin skapades en fråga med ett perspektiv på de mänskliga rättigheterna som en liberal och internationell idé. Med uppsatsens teori i åtanke kan följande fråga därför tilläggas:

- *Kan idén om mänskliga rättigheter endast sägas vara en liberal och internationell idé i svensk politik?*

1.2 Material och avgränsningar

Uppsatsens frågeställning kommer att besvaras med hjälp av ett primärmaterial som består av partiernas valmanifest från 2018. Med hjälp av ett brett sekundärmaterial inkluderas olika områden av tidigare forskning i uppsatsen. Även verktyg inför analysen av primärmaterialiet har hämtats från sekundärmaterialiet. Slutligen har viktig bakgrundsinformation också hämtats

⁵ Valmyndigheten, Valresultat 2018, *Valmyndigheten*.

in. Sammanfattningsvis har materialet samlats in med en utgångspunkt i frågeställningen och på så vis har en avgränsning gjorts genom att stanna vid en sorts primärmaterial samt vid tidigare forskning som fångar fyra bakomliggande kunskapsområden: Den svenska politiska kontexten, partiernas politik och retorik, teoretiserandet av mänskliga rättigheter samt vilket förhållande Sverige har med de mänskliga rättigheterna. Med ett valt material och en skapad avgränsning kommer detta kapitel fortsättningsvis titta närmare på uppsatsens primärmaterial, sekundärmaterial, bakgrundsinformation och källkritik.

1.2.1 Primärmaterial

Primärmaterialet består av partiernas valmanifest från 2018. Valmanifesten valdes i förhållande till frågeställningen eftersom frågeställningen formade de första tankarna om uppsatsen. Just detta primärmaterial valdes för att kunna analysera partierna i en kontext där mänskliga rättigheter skulle kunna vara ett aktuellt ämne och för att kunna jämföra partierna med varandra i samma typ av sammanhang. Partiernas valmanifest ser lite olika ut, men valmanifesten skapades under liknande premisser och har ändå liknande form. De är alla runt 30 – 40 sidor långa och har flera olika kategorier med politiska frågor. Mer information om valmanifestens innehåll och form kommer presenteras i uppsatsens kapitel fyra.

Valmanifesten kan vidare motiveras som primärmaterial eftersom de publicerades inför valet 2018 och på så vis kunde uppsatsen formas av en kontext från några år sedan och dessutom i en kontext där partierna har valt ut sina viktigaste valfrågor. Att gå tillbaka till valmanifesten från 2018 skapar en relevant avgränsning och visar hur partierna talade om mänskliga rättigheter vid den här tidpunkten. Därför kan det bli intressant att senare jämföra denna uppsats med kommande analyser av valmanifest i framtida svenska val.

En avgränsning till valmanifesten kan motiveras av att materialets omfattning och innehåll har förutsättningar till att bidra med ett detaljerat svar på frågeställningen. Genom att analysera en relativt omfattande text hos varje parti kunde tiden för uppsatsskrivandet användas till att skapa en detaljerad bild av förhållandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik. I början av processen var tanken att ett större primärmaterial skulle användas, men analysen av primärmaterialet i form av valmanifesten från 2018 blev mer spännande och relevant eftersom en konkret politisk kontext analyserades. Om fler texter hade analyserats hade analysen blivit för bred för tiden och omfattningen som hör till skapandet av uppsatsen. Dessutom tillförde

annat primärmaterial inte några större relevanta eller intressanta poänger som inte redan hade gjorts av valmanifesten. I fortsatt forskning om förhållandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik kan mer och olika typer av material självfallet granskas för att ge en mer representativ bild, men med denna grund kan en analys i förhållande till frågeställningen göras och primärmaterialen kan motiveras vara tillräckligt, relevant och intressant.

1.2.2 Sekundärmaterial

Uppsatsens sekundärmaterial består av fyra böcker och två artiklar. Till en början kan de två böckerna och två artiklarna som formar litteraturöversikten presenteras.

Förändring och kontinuitet i det svenska politiska landskapet är en artikel från tidskriften *Sociologisk forskning* och författarna är Gabriella Elgenius och Magnus Wennerhag. Elgenius är docent i sociologi vid Göteborgs universitet och var tidigare knuten till Oxfords universitet. Wennerhag är docent och lektor i sociologi vid Södertörns högskola. Artikeln valdes eftersom den gav en sammanfattad och välformulerad översikt av det svenska politiska landskapet under 2018 då artikeln är skriven.⁶

Härnäst i litteraturöversikten är boken *Politik och retorik* av Erik Åsard. Boken var med tidigt i formandet av uppsatsen när alla delar ännu inte hade tänkts eller arbetats ut. Boken tar i stora drag upp de svenska partiledarnas (under 2018) olika tal, retorik och partiernas politik. Boken passar att ha med som tidigare forskning eftersom den genomgående visar retorik och politik hos de svenska partiledarna. Bokens författare Erik Åsard är professor emeritus i nordamerikastudier med inriktning mot statskunskap vid Uppsala universitet och hans kunskaper om det politiska landskapet kan därför anses vara goda. Boken kan sammanfattat skapa en bra bakgrund om ideologier, idéer och formuleringar hos partierna inför analysen av primärmaterialen.⁷

Antologin *Mänskliga rättigheter i samhället* är skriven av forskare och lärare i ämnet mänskliga rättigheter vid Lunds universitet och boken har därför skapat en god forskningsgrund i förståelsen och teoretiserandet av mänskliga rättigheter. I allmänhet kan

⁶ Elgenius, Gabriella & Wennerhag, Magnus, "Förändring och kontinuitet i det svenska politiska landskapet", *Sociologisk forskning*, Vol. 55, No. 2-3, 2018: s. 121 – 138.

⁷ Åsard, Erik, *Politik och retorik*, Lund, Historiska Media, 2018.

den här boken ge en bra ingång till ämnet mänskliga rättigheter eftersom boken tar upp mänskliga rättigheter i tre teman: mänskliga rättigheter som normativt språk och begrepp, mänskliga rättigheter som politisk praktik samt människorättsbrott och människorättsinstitutioner.⁸

Den sista delen av litteraturöversikten utgörs av en artikel vid namn *The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime* skriven av Johan Karlsson Schaffer. Författaren är universitetslektor på institutionen för globala studier vid Göteborgs universitet och artikeln är från tidskriften *Nordic Journal of Human Rights*. Artikeln har som syfte att förstå samt analysera Sveriges ökade engagemang kring mänskliga rättigheter i förhållande till internationell rätt från slutet av 1940-talet till idag. Sammantaget kan denna artikel motiveras som sekundärmaterial eftersom artikeln inkluderar ett perspektiv om förhållandet mellan svensk politik och mänskliga rättigheter på ett allmänt politiskt plan.⁹

Nästa samling av sekundärmaterial används i avsnittet om metod och teori. Boken *Textens mening och makt* är en metodbok som användes för att läsa om uppsatsens analysmetoder. Denna bok kan anses vara relevant till uppsatsen eftersom boken gav viktiga verktyg inför analysen av primärmaterial.¹⁰ Vidare lästes också boken *Liberal Internationalism - Theory, History, Practice* skriven av Beate Jahn som är professor i internationella relationer vid University of Sussex. Valet av teori skedde under uppsatsens gång och i sökandet av forskning och information dök den här boken upp. Boken innehöll mycket god information om förhållandet mellan liberal internationalism och de mänskliga rättigheterna, vilket bidrog till att boken valdes som en grund till forandet av teorin om liberal internationalism.¹¹

1.2.3 Bakgrundsinformation

Uppsatsens bakgrundsinformation innehåller fakta som behövdes för att skapa en förståelse till primärkällan och sekundärkällorna. Bakgrundsinformationen består av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna (UDHR), information om partierna och UDHR på

⁸ Arvidsson, Malin, Halldenius, Lena & Sturfelt, Lina (red.), *Mänskliga rättigheter i samhället*, Malmö, Bokbox Förlag, 2018.

⁹ Karlsson Schaffer, Johan, "The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime", *Nordic Journal of Human Rights*, Vol. 38, No. 1., 2020: s. 40 – 60.

¹⁰ Bergström, Göran & Boréus, Kristina, *Textens mening och makt*, 4. uppl., Lund, Studentlitteratur, 2018.

¹¹ Jahn, Beate, *Liberal Internationalism – Theory, History, Practice*, London, Palgrave Macmillan, 2013.

Nationalencyklopedins hemsida, Valmyndighetens hemsida samt information på partiernas hemsidor. Den här informationen valdes ut för att inga oklarheter ska uppstå under uppsatsens gång och för att läsaren ska få en introduktion till vad uppsatsen handlar om.

1.2.4 Källkritik

Valet av källor har skett både deduktivt och induktivt. Inledningsvis formades uppsatsens material av valmanifesten, *Mänskliga rättigheter i samhället*, *Politik och retorik* och *Textens mening och makt*. Under processens gång lades boken *Liberal Internationalism - Theory, History, Practice* till, även artiklarna *Förändring och kontinuitet i det svenska politiska landskapet* och *The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime* lades till. Materialet som lades till söktes upp på Lunds universitets digitala verktyg (LUBSearch och LUBcat), vilket ger materialet legitimitet. Artiklarna är peer-reviewed och skrivna av akademiker, därför kan artiklarna sägas vara trovärdiga källor. Liknande trovärdighet gäller för boken om liberal internationalism eftersom författaren Beate Jahn är professor på University of Sussex. I allmänhet är samtliga författare i uppsatsens sekundärmaterial akademiker och trovärdiga författare med stora kunskaper i sina ämnesområden.

Primärmaterialet är skrivet av partierna och därför tolkas detta material med en insikt om att partierna har sina egna tolkningar över det politiska läget i Sverige och om de mänskliga rättigheterna. Bakgrundsinformationen består mestadels av information från Nationalencyklopedins hemsida, vilket är en trovärdig källa. Med alla delar inräknade skapar materialet en trovärdig, relevant och intressant grund för att kunna svara på uppsatsens frågeställning.

1.3 Forskningsetiska bedömningar

Forskning om mänskliga rättigheter kan leda till frågor som kräver att vi behöver göra forskningsetiska överväganden. I det här fallet kommer analysen av materialet inte påverka enskilda individer och inte heller medföra en riktad kritik mot något av partierna. Med syftet i åtanke kommer fokuset att ligga på att analysera bakomliggande ideologier och formuleringar hos partierna och således blir inget parti hårdare granskat än något annat. Det är av högsta

grad att som forskare tolka sitt material med objektivitet, även om det är oundvikligt med någon form av subjektivitet. Politik kopplas sällan till objektivitet och partierna kommer därför granskas så likt som möjligt och detta kommer uppnås genom jämförelser av vad som skrivits om ett parti med ett annat och så vidare. Sammantaget kommer forskningen att ta hänsyn till dessa punkter och ett mål är att presentera en uppsats som kan ge en analys med flera perspektiv och vara oberoende i sin helhet.

1.4 Bakgrund

Innan uppsatsen fortsätter vidare till kapitel två behöver inledningskapitlet också introducera partierna tydligare för att ge en informativ och grundläggande bakgrund. Med den här informationen blir uppsatsen mer förståelig i sina kommande kapitel. Nedan presenteras partierna var för sig och i storleksordning.

1.4.1 Socialdemokraterna

Socialdemokraterna eller Sveriges socialdemokratiska arbetareparti (SAP) grundades 1889, vilket gör partiet till Sveriges äldsta politiska parti.¹² Under partiets långa historia har de oftare suttit i regering än varit i opposition. Socialdemokraterna är sprungna från en socialdemokratisk ideologi och deras aktuella politik utgår ifrån ett starkt fokus på välfärden samt ett förespråkande av en blandekonomi i stället för en renodlad marknadsekonomi med en tillhörande kapitalism. Partiledare för partiet är idag Magdalena Andersson som sedan den 29 november 2021 är Sveriges första kvinnliga statsminister.¹³ Före Andersson var Stefan Löfven partiledare för Socialdemokraterna mellan 2012–2021.¹⁴ Partiets förhållande till de mänskliga rättigheterna uttrycks vara starkt och utgöra en del av partiets grundläggande värderingar.¹⁵

¹² Nationalencyklopedin, Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/sveriges-socialdemokratiska-arbetareparti>, hämtad 2021-12-01.

¹³ Nationalencyklopedin, Magdalena Andersson, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/magdalena-andersson>, hämtad 2021-12-01.

¹⁴ Nationalencyklopedin, Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti.

¹⁵ Socialdemokraterna, Mänskliga rättigheter, *Socialdemokraterna*, <https://www.socialdemokraterna.se/var-politik/a-till-o/Manskliga-rattigheter/>, hämtad 2021-12-16.

1.4.2 Moderaterna

Moderaterna eller Moderata samlingspartiet (M) grundades 1904 och hette då Allmänna valmansförbundet. Deras historia under andra hälften av 1900-talet präglas främst av år i opposition, men under 2000-talet hade Sverige en moderatledd regering mellan 2006–2014. Moderaternas ideologi är formad av både liberalism och konservatism. Deras aktuella politik uppmärksammar individuell frihet i förhållande till medborgerliga fri – och rättigheter samt valfrihet där partiet betonar individen framför kollektivet i många avseenden. Partiledare idag är Ulf Kristersson som har varit partiledare för Moderaterna sedan 2017.¹⁶ Partiet uttrycker att deras politik utgår från alla människors lika värde och rätt till frihet. Deras förhållande till de mänskliga rättigheterna framförs speciellt i främjandet av individuell frihet.¹⁷

1.4.3 Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna (SD) är ett nyare parti som bildades 1988. Partiet föddes ur ett missnöje mot globalisering, invandring och ett svenskt EU-medlemskap. Sverigedemokraterna röstades in i riksdagen i valet 2010 och har sedan dess vuxit till Sveriges tredje största politiska parti. Jimmie Åkesson har varit partiledare för Sverigedemokraterna sedan 2005 och partiet karaktäriseras idag som ett högerpopulistiskt parti vars ideologi bygger på nationalism och socialkonservatism.¹⁸ Partiet menar att Sverige ska vara en internationell röst och markera mot kränkningar av grundläggande fri – och rättigheter, även mot kränkningar av suveräna staters territorium.¹⁹

¹⁶ Nationalencyklopedin, Moderata Samlingspartiet, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/moderata-samlingspartiet>, hämtad 2021-12-01.

¹⁷ Moderaterna, Demokrati, *Moderaterna*, <https://moderaterna.se/demokrati>, hämtad 2021-12-16.

¹⁸ Nationalencyklopedin, Sverigedemokraterna, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/sverigedemokraterna>, hämtad 2021-12-02.

¹⁹ Sverigedemokraterna, En riktig utrikespolitik, *Sverigedemokraterna*, <https://sd.se/vad-vi-vill/utrikespolitik/>, hämtad 2021-12-16.

2. Metod och teori

Efter en inledning med introducerande information kommer detta kapitel gå vidare till att presentera metod och teori. Analysen av valmanifesten kommer ske med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys och en idé – och ideologianalys. Med hänvisning till frågeställningen kan dessa metoder bidra till intressanta och givande analyser eftersom det blir möjligt att granska partiernas formuleringar och bakomliggande idéer samt ideologier. Tillsammans med en teori om liberal internationalism kan ett perspektiv på sambandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik föras fram.

2.1 Metod

En kvalitativ innehållsanalys kommer vara en given grund för analysen av valmanifesten. En innehållsanalys används för att orientera sig i en text, systematiskt arbeta med en text och även analysera vad som faktiskt står i texten. Vad som särskiljer en kvalitativ innehållsanalys är att den fokuserar specifikt på innebörden av kvalitativa data, vilket kan ta sig uttryck i skapandet av ett kodschema som försöker förstå vilka ord och begrepp som finns närvarande i texten och samtidigt förstå vad dessa betyder i sammanhanget. Metoden kan delvis förklaras som induktiv i och med att metoden är undersökande och inte presenterar färdiga scheman från forskningens början.²⁰ Med hjälp av analysmetoderna, UDHR, teorin om liberal internationalism, och valmanifesten kommer ett kodschema formas under analysens gång. Detta gör metoden deduktiv i och med att analysen utgår från dessa perspektiv samtidigt som metoden delvis blir induktiv eftersom kodningen även kommer formas under analysens gång. Kodningen kommer presenteras mer omfattande i uppsatsens fjärde kapitel.

Tillsammans med en kvalitativ innehållsanalys kommer valmanifesten också analyseras med hjälp av en idé – och ideologianalys. En sådan analys kan se ut på flera olika sätt, men ett genomgående drag är att analysen försöker förstå idéerna bakom texten som granskas. Detta kan ske genom att skapa ett förhållande mellan forskarens uppfattning och utgångspunkt om

²⁰ Bergström & Boréus, *Textens mening och makt*, s. 50.

idéerna med själva idéerna i texten.²¹ Med hänvisning till uppsatsens bakgrund och litteraturoversikt kommer idéerna i valmanifesten analyseras med detta underlag.

Bergström och Boréus presenterar fortsättningsvis tre kategorier som formar en idé: verklighetsomdömen, värdeomdömen och handlingsföreskrifter. Verklighetsomdömen handlar om hur vi tror att något har uppkommit eller är som det är. Värdeomdömen talar om våra värderingar och moraliska övertygelser. Handlingsföreskrifter handlar slutligen om hur vi vill gå till väga för att uppnå ett visst mål.²² Sammantaget kan den här definitionen av vad som formar en idé ligga till grund för hur partiernas idéer om mänskliga rättigheter kommer analyseras. En idé – och ideologianalys kan tillsammans med en kvalitativ innehållsanalys analysera partiernas formuleringar, attityder och idéer om de mänskliga rättigheterna.

2.2 Teori

I och med att valmanifesten delvis kommer analyseras med hjälp av en idé – och ideologianalys kan en behjälplig teori landa i ett rättighetsperspektiv med koppling till en särskild ideologi eller idé. Uppsatsens teori handlar därför om liberal internationalism. Teorin har hämtats från boken *Liberal Internationalism – Theory, History, Practice* av Beate Jahn. Det här valet gjordes eftersom detta är en teori som kan ge spännande, relevanta och givande perspektiv på hur partierna talar om mänskliga rättigheter och på så sätt bidra till att svara på frågeställningen. Boken diskuterar i stora delar mänskliga rättigheter i förhållande till teorin om liberal internationalism och kan därför ses som en god grund till formandet av en teori.

Jahn menar att liberal internationalism är en teori som är viktig att definiera och diskutera eftersom liberalism spelar en avgörande roll i världspolitiken. Trots detta menar hon samtidigt att det är en så pass stor teori att en färdig förklaring är svår att presentera. Bokens mening blir därför delvis att försöka skapa en avgränsning till teorin.²³ Jahn beskriver inledningsvis tiden efter kalla krigets slut som en tid då liberalismen ansågs ha vunnit och blivit den härskande globala ideologin. Med en liberal politisk vision har också främjandet av demokrati och mänskliga rättigheter varit centrala delar.²⁴ Jahn beskriver vidare att liberalism som

²¹ Ibid., s. 139.

²² Ibid., s. 134.

²³ Jahn, *Liberal Internationalism – Theory, History, Practice*, s. 13.

²⁴ Ibid., s. 1.

ideologi i sig är internationell.²⁵ Med en sådan sammanställning kan liberal internationalism ses som ett relevant perspektiv i förhållande till de mänskliga rättigheterna.

Mänskliga rättigheter och liberal internationalism kan sägas gå hand i hand eftersom individens friheter och rättigheter ses som centrala. Även andra värden såsom icke-våld, jämlikhet, rättvisa, fred och internationellt samarbete beskrivs vara länkar mellan liberalism och mänskliga rättigheter. En poäng som Jahn förmedlar är att även om liberalism och mänskliga rättigheter är nära sammankopplade har liberala praktiker emellanåt misslyckats med att respektera de mänskliga rättigheterna. Denna motsägelse utgör en stor del i boken och kan ligga till grund för vidare frågor huruvida mänskliga rättigheter fungerar som liberal idé i praktiken.²⁶ En annan poäng som Jahn förmedlar är att mänskliga rättigheter och demokrati ses som internationella angelägenheter och därför uppkommer frågor om makt och ansvar på en global nivå. Huruvida liberala och välbärgade stater har ansvar för mänskliga rättigheter i auktoritära och fattiga stater diskuteras och Jahn ger exempel på så kallade humanitära interventioner som exempel på hur vissa stater ser det som sitt ansvar att intervensera i ett annat land just för att skydda de mänskliga rättigheterna.²⁷

Teorin menar sammanfattningsvis att de mänskliga rättigheterna agerar tydligt på en internationell nivå och att flera värden kan knytas samman mellan mänskliga rättigheter och liberalism, även om verkligheten ofta ser annorlunda ut. I relation till uppsatsen och i Sveriges fall kan teorin kopplas till Sverige i sin roll som en välbärgad och liberal stat, även vilka förhållanden den svenska staten har gentemot andra stater samt hur Sverige agerar på en global nivå gällande mänskliga rättigheter. På så vis landar vi hos de svenska partierna och i deras formuleringar om mänskliga rättigheter i förhållande till teorin om liberal internationalism.

²⁵ Ibid., s. 14.

²⁶ Ibid., s. 32.

²⁷ Ibid., s. 136.

3. Litteraturöversikt

För att kunna se var forskningen står i förhållandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik krävs en litteraturöversikt som kan ge en bild över den svenska politiska kontexten, partiernas politik och retorik, teoretiserandet av mänskliga rättigheter samt vilket förhållande Sverige har med de mänskliga rättigheterna. Två böcker och två artiklar som berör dessa ämnen kommer presenteras i det här kapitlet. Artikeln *Förändring och kontinuitet i det svenska politiska landskapet* inleder och därefter kommer boken *Politik och retorik* att ta stor plats eftersom boken ger en tydlig bild av partiernas politik och retorik, vilket bidrar till förståelsen av partiernas ideologier. Vidare presenteras antologin *Mänskliga rättigheter i samhället* och till sist avslutas litteraturöversikten av artikeln *The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime*. Sammantaget är litteraturöversikten genomgående, informativ och skapar en god grund inför analysen av valmanifesten.

3.1 Förändring och kontinuitet i det svenska politiska landskapet

För att inleda det här kapitlet kan artikeln *Förändring och kontinuitet i det svenska politiska landskapet* av Gabriella Elgenius och Magnus Wennerhag vara aktuell. Denna artikel talar om att det har skett stora förändringar i svensk politik under de senaste årtiondena med några tydliga förändringar såsom ett utökande av antalet riksdagspartier och att dagens politik tydligare formas av sakfrågor än av höger/vänster – politik.²⁸ Artikeln kommenterar också Sverigedemokraternas inträde i riksdagen 2010 med att tala om en politisk trend i liberaldemokratiska stater som handlar om att höger-radikala partier fått ett uppsving. Författarna förklarar att uppsvinget för Sverigedemokraterna kan förklaras av ett tydligt ideologiskt ställningstagande från partiet och av en förändring i retoriken hos partiet. Partiets ökade makt i riksdagen sägs ha förändrat det politiska landskapet genom att ingen av de klassiska höger/vänster - blocken kunnat få egen majoritet och att Sverigedemokraterna därför blivit en tydlig spelare på den politiska spelplanen.²⁹

²⁸ Elgenius & Wennerhag, "Förändring och kontinuitet i det svenska politiska landskapet", s. 121.

²⁹ Ibid., s. 129 – 130.

3.2 Politik och retorik

Från en översikt om det svenska politiska landskapet till forskning som gjorts om politik och retorik hos svenska partiledare. *Politik och retorik* är en bok skriven av Erik Åsard och boken bidrar med en god bakgrund till en svensk politisk kontext. Boken analyserar som titeln förkunnar retoriken hos svenska partiledare, vilket kan vara ett viktigt perspektiv att ha för att förstå skillnader och likheter i ideologi mellan partierna som analyseras samt för att förstå primärmaterialet. Åsard bekräftar betydelsen av att granska retorik i förhållande till politik i det här citatet:

*”Skiljelinjerna i politiken syns ofta i språket, och de stora politiska striderna har till inte ringa del varit en kamp om vem som har kunnat få genomslag för de vinnande formuleringarna.”*³⁰ Boken har en inledande historisk redogörelse om det politiska språket förr och nu. Därefter får samtliga partiledare som var verksamma när boken gavs ut (2018) varsitt kapitel där deras och partiets retorik samt politik analyseras. Avslutningsvis presenterar Åsard fem kännetecken för svenska partiledartal.

Till en början analyserar Åsard Socialdemokraternas dåvarande partiledare Stefan Löfven och här görs en koppling mellan partiet och uttrycket ”den svenska modellen”. Åsard menar att många partier använder detta uttryck men att meningen bakom kan variera och ibland gå bort från den ursprungliga betydelsen, vilken är den standardekonomiska modell som i Sverige fungerat som en modell där arbetsmarknadens parter försöker komma överens genom förhandlingar. En reflektion som förs fram är att även Stefan Löfven och Socialdemokraterna använder uttrycket utanför sin ursprungliga definition, trots att partiet är sprunget ur arbetarrörelsen som har en stark koppling till den svenska modellen. Vidare hänvisar Stefan Löfvens tal ofta till exempel från vardagen och Åsard menar att dessa exempel inte är tillfälliga, utan vanligtvis görs med partiets politik i åtanke. Han beskriver exempelvis hur Stefan Löfven driver vidare med tankar om svenska modellen när han tar upp och hyllar personer som beskrivs vara ”samhällsbyggare”.³¹

Socialdemokraternas politik och retorik kan således sammanfattat sägas definieras av tankar om ett samhällsbygge, den svenska modellen och den ”vanliga” arbetarens betydelse för samhället.

³⁰ Åsard, *Politik och retorik*, s. 211.

³¹ *Ibid.*, s. 36–38.

I nästa kapitel analyserar Åsard Moderaternas partiledare Ulf Kristerssons retorik och politik. Kapitlet om Kristersson innehåller ett parti där Åsard talar om att Moderaterna byter språkdräkt under 2000-talet. Efter att Fredrik Reinfeldt blev partiledare för Moderaterna 2003 skedde en del ideologiska förändringar som bidrog till att partiet använde ett nytt språk som nådde fler väljare. Till exempel kallade partiet sig för "Nya Moderaterna" och "Sveriges nya arbetarparti" samtidigt som deras språkbruk förändrades genom att gå från att använda ord som "människa" i stället för "medborgare" eller ord som "utanförskap" i stället för "segregation".

Vidare talar Åsard även här om relationen mellan partiet och "den vanliga människan" och tillägger att Moderaterna tidigare hade en image av att vara ett elitiskt överhöghetsparti, men att partiet under ledning av Reinfeldt ville skapa en ny bild av partiet som mer lättillgängligt. Detta skifte av idéer inom ett parti uppmärksammas av Åsard när han gör en jämförelse av Reinfeldt och Kristersson och påpekar att Kristersson förhåller sig mer kritisk till välfärdsstaten och den så kallade "svenska modellen" än Reinfeldt.³²

I det tredje kapitlet analyserar Åsard Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkessons retorik och politik. I detta kapitel uppmärksammas tre teman som Åkessons tal ofta kretsar kring. Till en början förklarar Åsard att ett tema handlar om framstegsoptimism. Det betyder att Åkesson ofta talar om partiets framsteg, ökat väljarstöd och hur partiet har blivit en kraft att räkna med. Vidare beskrivs det andra temat vara en upptagenhet av socialdemokratin, vilket tar sig uttryck i Åkessons beundran av folkhemmet och andra begrepp såsom "välfärd" och "social trygghet". Åsard förklarar att Sverigedemokraterna har en vision om att bli det nya och stora partiet med stort inflytande och därför finns en ambition om att ta på sig den statsbärande rollen som Socialdemokraterna haft.³³ Det avslutande tredje temat handlar om Sverigedemokraterna och svenskheten. Detta tema är centralt för partiet och synen på invandring, invandrare, flyktingar och asylsökande är ständigt närvarande i Åkessons tal. Synen som Åkesson och partiet formulerar är en negativ sådan gällande mångkulturalism och i stället förs "svenskheten" och nationalism fram som goda ideal. Åsard menar att inget annat parti har en lika tydlig kärnfråga som Sverigedemokraterna i det här anseendet.³⁴

³² Ibid., s. 48 – 51.

³³ Ibid., s. 80 – 81.

³⁴ Ibid., s. 84 – 85.

3.3 Mänskliga rättigheter i samhället

”Mänskliga rättigheter har kommit att bli ett centralt begrepp i samhällsdebatten, såväl internationellt som i Sverige. Samtidigt är det inte uppenbart vad mänskliga rättigheter egentligen står för...”³⁵

Mänskliga rättigheter i det svenska samhället har granskats och analyserats på många olika sätt. I antologin *Mänskliga rättigheter i samhället* med Malin Arvidsson, Lena Halldenius och Lina Sturfelt som redaktörer förklaras och diskuteras mänskliga rättigheter utifrån tre kategorier: som språk och begrepp, som politisk praktik och i förhållande till människorättsbrott och människorättsinstitutioner. I bokens inledning beskrivs olika syner och tankar på begreppet mänskliga rättigheter samtidigt som bokens samtliga författare ställer sig bakom tanken om att mänskliga rättigheter förverkligas inom ramen för samhällets institutioner.³⁶

Kategorin om mänskliga rättigheter som språk och begrepp är kategorin som tydligast kan relateras till uppsatsen. Kategorin består av fyra kapitel som på olika sätt visar hur mänskliga rättigheter fungerar som begrepp samt hur det har praktiserats som språk i olika sammanhang.³⁷ Ett av kapitlen är ”Filosofiska teorier om mänskliga rättigheter: En kritisk analys” skrivet av Lena Halldenius. Hon tar upp frågor om vad en teori om mänskliga rättigheter bör innehålla och hennes slutsats är att en teori om mänskliga rättigheter behöver göra några stopp för att kunna kritisera verkligheten i stället för att enbart legitimera den. Det handlar om att stanna vid frågor om hur en rättighetsinnehavare konstrueras samt stanna vid tankar om vilka typer av villkor som kan anses vara relevanta och tillräckliga för att kunna göra anspråk på mänskliga rättigheter.³⁸

³⁵ Arvidsson, Halldenius & Sturfelt (red.), *Mänskliga rättigheter i samhället*, s. 7.

³⁶ Ibid., s. 7 – 14.

³⁷ Ibid., s. 5.

³⁸ Halldenius, Lena, ”Filosofiska teorier om mänskliga rättigheter: En kritisk analys.” i Arvidsson, Malin, Halldenius, Lena & Sturfelt, Lina (red.), *Mänskliga rättigheter i samhället*, Malmö, Bokbox Förlag, 2018, s. 52.

3.4 The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime

Den avslutande artikeln är *The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime* av Johan Karlsson Schaffer och artikeln har som syfte att förstå samt analysera Sveriges ökade engagemang kring mänskliga rättigheter i förhållande till internationell rätt från slutet av 1940-talet till idag. Karlsson Schaffer inleder med att ifrågasätta att Sveriges förhållande till mänskliga rättigheter präglas av enbart *exceptionalism* och vill i stället bidra med en *rationell* ingång till ämnet. Han ställer sig därför en inledande fråga om hur Sverige kan vara en stat som uttryckligen värnar om de mänskliga rättigheterna i sin utrikespolitik och samtidigt förhåller sig relativt motvillig till att låta internationella människorättstraktat påverka inrikespolitiken?³⁹

Under artikelns gång beskrivs Sveriges resa kopplat till mänskliga rättigheter från slutet av 1940-talet till modern tid och några generella poänger tas upp, till en början förs det fram att stater i allmänhet väger fördelar och nackdelar med ett aktivt internationellt deltagande i förhållande till vilka inhemska kostnader ett sådant deltagande kan generera.⁴⁰ En annan poäng handlar om en situation när ett land har haft eller har ett dominant parti (i Sveriges fall beskrivs Socialdemokraterna ha varit ett sådant parti med hänvisning till partiets långa styre mellan 1936-1976). I en sådan situation kan oppositionen vara en pådrivande faktor för internationellt deltagande och främjande av mänskliga rättigheter för att kunna försäkra delar av sin egen politik genom en extern påverkan.⁴¹ Dessa poänger beskriver en diskussion som handlar om ifall mänskliga rättigheter är en fråga som svensk politik främst ser som en internationell fråga eller som någonting Sverige också behöver arbeta aktivt med på hemmaplan. Karlsson Schaffers slutsats tar upp att Sverige kan sägas vara en stat som värnar om mänskliga rättigheter, men att mycket hänsyn tas till att anpassa människorättstraktat via ett dualistiskt ingångssätt och att de mänskliga rättigheterna på så vis passar samman med svensk lag.⁴²

³⁹ Karlsson, Schaffer, ”The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime, s. 40.

⁴⁰ Ibid., s. 43.

⁴¹ Ibid., s. 44 – 45.

⁴² Ibid., s. 59 – 60.

4. Mänskliga rättigheter som fyra kategorier i valmanifesten

I det här kapitlet kommer uppsatsens frågeställning besvaras genom en analys av partiernas valmanifest från 2018. Innan analysen och kodningen presenteras behöver en kort introduktion av varje valmanifest göras.

Till en början presenteras Socialdemokraternas valmanifest som är döpt till *Det största trygghetsprogrammet i modern tid*. Valmanifestet är 36 sidor långt, innehåller fyra kapitel som alla inleds med formuleringen ”Ett samhälle starkt nog att...” och har en struktur där några bilder varvas med text. I texten görs en presentation av en politisk fråga och sedan punktats förslag upp.⁴³

Moderaternas valmanifest är döpt till *Nu tar vi tag i Sverige* och är 44 sidor långt. Strukturen är även här uppbyggd av en text där en politisk fråga introduceras för att sedan presentera förslag i punktform. Detta valmanifest skiljer sig en aning eftersom partiet valt att använda sig av en del grafer, tabeller och bilder.⁴⁴

Sverigedemokraternas valmanifest är döpt till *Valmanifest* och är 29 sidor långt. Utöver framsidan presenteras inga bilder och textens struktur med en introduktion av en politisk fråga med förslag i punktform ser likadan ut i hela valmanifestet. I slutet presenteras en finansieringsplan, annars har valmanifestet en genomgående struktur.⁴⁵

På nästa sida presenteras bilder från alla tre valmanifest.

⁴³ Socialdemokraterna, Valmanifest 2018, *Socialdemokraterna*, <https://www.socialdemokraterna.se/download/18.12ce554f16be946d04641321/1568881590668/valmanifest-2018.pdf>, hämtad 2021-12-20.

⁴⁴ Moderaterna, Valmanifest 2018, *Moderaterna*, <http://cdn.moderat.se/caa7af5f-d184-4272-93a4-7601c3334819/Documents/valmanifest-slutgiltig-lagupplöst.pdf>, hämtad 2021-12-20.

⁴⁵ Sverigedemokraterna, Valmanifest 2018, *Sverigedemokraterna*, <https://sd.se/wp-content/uploads/2018/08/Valmanifest-2018-1.pdf>, hämtad 2021-12-20.

4. ETT SAMHÄLLE STARKT NOG ATT VARA EN SAMLANDE KRAFT I EN OMDANANDE TID

Fördjupa vår gemensamma säkerhet

Storsatsning på främjandet av fred och demokrati. Det största trygghetsprogrammet i modern tid kan aldrig genomföras isolerat från omvärlden. Endast gemensam säkerhet och samarbete mellan länder och folk är verklig säkerhet. Vi ska värna demokratin i vår omvärld – och bemöta och bekämpa totalitära krafter. Det handlar om internationell solidaritet – vi är trygga om andra är det.

Därför vill vi:

- Arbeta för avspänning, icke-spridning av kärnvapen, medling och dialog, verka för försvaret av demokratin samt bidra till internationella FN-möten för att skapa stabilitet i konfliktutbräddade regioner.
- Utveckla den feministiska utrikespolitiken för att stärka kvinnors och minoriteters rättigheter, representation och resurser världen över, genom att jämställdhet blir en självklar del av global säkerhetspolitik och en övergripande prioritering för fler länder och organisationer.

31

En stram migrationspolitik
 Ett brett bopärlat med omvärlden är inte detsamma som öppenhet för invandring. Sverige har tagit och tar ett stort ansvar för migration på världsskala. Vi har i många år varit det EU-land som har haft högst flyktmigrationsantalet. För oss gäller till exempel: Migrationspolitiken måste utformas med hänsyn till de stora flyktproblemen vi har och de omfattande migrationsproblemen i hela världen och Sverige ska vara ett av de mest ansvarstagande länderna i världen när det gäller att hjälpa människor som flykt och migrerar till Sverige. Vi ska vara ett land som står upp för ett tryggt och rättvist Sverige för alla som vill komma till Sverige.

MODERATERNAS FÖRSLAG:

- Sverige ska ta emot flera asylsökande än vad de svenska är.
- Tilläggs uppgiftsbekräftar ska vara huvudregel.
- Skapa flyktinggarantier vid arbetsförmedling.
- Köra på egen försörjning och kostnader i svenska för permanent uppgiftsbekräftar.
- Ett gemensamt konfliktlösningssystem i EU.

Snabbare integration
 Utrikes födda är arbetslösa i högre utsträckning än inrikes födda. En majoritet av dem som är arbetslösa är av utrikes födda. Detta utgör ett stort problem för utrikes födda och deras familjer. För att kunna integreras i det svenska samhället är det viktigt att utrikes födda har tillgång till utbildning och jobb. Integration handlar om mer än att arbeta och egen försörjning. Det handlar också om utvärdering och gemenskap i Sverige på arbetsmarknaden, i skolan och i andra sammanhang. Integration handlar om att utrikes födda ska kunna bli en del av det svenska samhället.

MODERATERNAS FÖRSLAG:

- Utöka utbildnings- och jobbgarantier i samhällsintegration för alla nyinflyttade.
- Utöka utbildnings- och jobbgarantier för utrikes födda som saknar grundskoleutbildning.
- Inför introduktions-, en slags läroplan, utbildning med utvärdering och praktik, för nyinflyttade och unga upp till 23 år som saknar gymnasieexamen.
- Inför en helhetsplan för utrikes födda på arbetsmarknaden och i skolan.
- Öka utbildnings- och jobbgarantier för barn till nyinflyttade.

Andelen utrikes födda som jobbar, baserat på värdet i Sverige

10

Sammanhållning

För ett Sverige som håller samman
 Sverige är idag ett stort land, både mellan nord och söder, öst och väst, sjö och berg. Detta gör att Sverige har en stor utmaning när det gäller sammanhållning. För att Sverige ska kunna vara ett land som håller samman är det viktigt att vi har en stark sammanhållning. Sammanhållning innebär att gemensamt ta ansvar för det svenska samhället. En stark sammanhållning är också viktig för att vi ska kunna hantera de utmaningar som står inför oss. För att Sverige ska kunna vara ett land som håller samman är det viktigt att vi har en stark sammanhållning.

Inför val 2018 ett Sverigedemokraternas åsikter:

- Stärka den kulturella sammanhållningen genom tydliga kulturbeskrivningar och tydliga värderingar i utrikes- och migrationspolitiken och i andra sammanhang.
- Förtydliga den medborliga ansvar mellan invandring och samhället genom att tydliggöra de medborliga skyldigheterna för utrikes födda som saknar grundskoleutbildning.
- Inför en medborliga ansvar mellan invandring och samhället genom att tydliggöra de medborliga skyldigheterna för utrikes födda som saknar grundskoleutbildning.
- Öka medborliga ansvar mellan invandring och samhället genom att tydliggöra de medborliga skyldigheterna för utrikes födda som saknar grundskoleutbildning.
- Inför en medborliga ansvar mellan invandring och samhället genom att tydliggöra de medborliga skyldigheterna för utrikes födda som saknar grundskoleutbildning.
- Inför en medborliga ansvar mellan invandring och samhället genom att tydliggöra de medborliga skyldigheterna för utrikes födda som saknar grundskoleutbildning.
- Inför en medborliga ansvar mellan invandring och samhället genom att tydliggöra de medborliga skyldigheterna för utrikes födda som saknar grundskoleutbildning.
- Inför en medborliga ansvar mellan invandring och samhället genom att tydliggöra de medborliga skyldigheterna för utrikes födda som saknar grundskoleutbildning.
- Inför en medborliga ansvar mellan invandring och samhället genom att tydliggöra de medborliga skyldigheterna för utrikes födda som saknar grundskoleutbildning.
- Inför en medborliga ansvar mellan invandring och samhället genom att tydliggöra de medborliga skyldigheterna för utrikes födda som saknar grundskoleutbildning.

Dessa tre valmanifest har kodats och under kodningens gång skapades fyra kategorier som användes för att utföra analysen. Kategorierna är:

- Medborgerliga och politiska rättigheter.
- Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.
- Specifika grupper.
- Liberal internationalism.

Dessa kategorier gjorde kodningen relevant och givande eftersom kategorierna bidrog till flera olika perspektiv på hur partierna talar om mänskliga rättigheter. Fler, färre eller andra kategorier hade kunnat vara relevanta till kodningen, men dessa fyra kategorier formades med hjälp av uppsatsens alla delar och därför upplevdes kodningen passande och gav resultat. Med detta sagt presenteras fortsättningsvis uppsatsens analys av valmanifesten. Styckena med partierna förs fram i förhållande till kategorin, den som har mest att säga om kategorin inleder. Därför inleder nu Moderaterna i kategorin om medborgerliga och politiska rättigheter.

4.1 Medborgerliga och politiska rättigheter

Moderaterna

*”Vi moderater grundar vår politik i värderingar om den enskilda människans frihet, förmåga och ansvar.”*⁴⁶

De mänskliga rättigheterna som medborgerliga och politiska rättigheter finns tydligt närvarande i Moderaternas valmanifest. Partiet benämner i stora drag individens frihet och alla människors lika värde oavsett bakgrund. Några avsnitt som är centrala kan sägas vara avsnittet om demokrati, jämställdhet och fri – och rättigheter samt avsnittet om ett sammanhållet Sverige. Avsnittet om demokrati, jämställdhet och fri – och rättigheter innehöll inledningsvis den här formuleringen:

*”I Sverige ska rättigheter, skyldigheter och möjligheter gälla lika för alla, oavsett vem du är och var du kommer ifrån.”*⁴⁷ Den här tanken är central för valmanifestet och märks av på flera ställen i texten. Vidare talar partiet om lika villkor för män och kvinnor och om att försvara HBTQ-personers rättigheter. I dessa stycken dyker det upp formuleringar om

⁴⁶ Moderaterna, Valmanifest 2018, s. 41.

⁴⁷ Ibid., s. 36.

självbestämmande och om lika rättigheter samt villkor. Även en formulering om att Moderaterna vill arbeta för att stärka HBTQ-personers rättigheter internationellt finns närvarande. Utöver dessa delar talar partiet om att stärka skyddet samt tilltron till demokratin och till fria demokratiska processer såsom fria val, stärka rättsväsendet och ett stärkt grundlagsskydd av flera fri – och rättigheter. Även äganderätten anses vara viktig att skydda för partiet.⁴⁸

I avsnittet om ett sammanhållet Sverige talar Moderaterna genomgående om alla människors lika värde och frihet. Partiet understryker att det är viktigt att kunna påverka sin egen framtid och att man inte borde ärva sina chanser i livet av sina föräldrar.⁴⁹ För att sammanfatta det här avsnittet och Moderaternas formuleringar om mänskliga rättigheter som medborgerliga och politiska rättigheter kan detta citat vara talande:

*”Barn som växer upp i Sverige ska ha goda möjligheter att med egna ansträngningar nå sina egna drömmars mål.”*⁵⁰

Sverigedemokraterna

Sverigedemokraternas valmanifest har formuleringar om mänskliga rättigheter som medborgerliga och politiska rättigheter lite här och var. Framför allt är formuleringarna tydligast i avsnitten om jämställdhet, familjepolitik och äldrepolitik. I avsnittet om familjepolitik talar partiet om en nollvision mot diskriminering, mobbning och trakasserier samtidigt som de påpekar vikten av skydd från våld.⁵¹ Sverigedemokraterna talar vidare om att alla människor ska kunna åldras med värdighet kopplat till deras äldrepolitik.⁵² Sedan är deras rubrik för avsnittet om jämställdhet denna:

*”För ett jämställt, rättvist och likvärdigt samhälle.”*⁵³ Med detta citat kan Sverigedemokraternas formuleringar om mänskliga rättigheter som medborgerliga och politiska rättigheter sägas handla om alla människors lika värde. Partiet förtydligar specifikt detta gällande vissa grupper som anses behöva stöd och skydd från förtryck.

⁴⁸ Ibid., s. 36. – 39.

⁴⁹ Ibid., s. 33 – 35.

⁵⁰ Ibid., s. 33.

⁵¹ Sverigedemokraterna, Valmanifest 2018, s. 14.

⁵² Ibid., s. 17.

⁵³ Ibid., s. 18.

Socialdemokraterna

”Så länge någon av oss får sin frihet kuvad är ingen av oss riktigt fri.”⁵⁴

I Socialdemokraternas valmanifest är mänskliga rättigheter som medborgerliga och politiska rättigheter representerade i formuleringar om alla människors rätt till ett gott liv. Detta uttrycks i termer och begrepp såsom frihet, likabehandling och demokrati. Några stopp som kan göras är vid avsnittet om välfärden där partiet manar till större frihet till fler, att ge stöd och skydd till människor som utsätts för våld och förtryck samt att motarbeta diskriminering på flera olika sätt.⁵⁵ Ett ytterligare stopp som kan göras är vid avsnittet om full sysselsättning där partiet talar om att hela landet ska växa och att partiet vill ge lika goda livsmöjligheter och likabehandla alla människor oavsett var man bor.⁵⁶ I allmänhet går det att hitta formuleringar om mänskliga rättigheter som medborgerliga och politiska rättigheter på flera ställen i Socialdemokraternas valmanifest. Dock är formuleringarna inte alltid helt tydliga och partiet uttrycker sig således mer genom termer och begrepp än i långa meningar och stycken om detta ämne.

4.2 Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

Socialdemokraterna

”Vi ska bygga ett starkare samhälle och ett tryggare Sverige – för oss alla.”⁵⁷

I den här kategorin uttrycker sig Socialdemokraterna väldigt tydligt. Partiet talar i allmänhet mycket om välfärden och hur samhället borde finnas där och ställa upp för sina invånare. Förhållandet till ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter uttrycks särskilt i avsnittet som heter *Ett samhälle starkt nog att stötta dig i livets alla skeenden*.

Avsnittet tar upp områden som utbildning, vård och äldreomsorg. Vad som är gemensamt i texten är att Socialdemokraterna förklarar varför samhället och kollektivet behöver ställa upp för individen och vad individen kan förvänta sig av samhället. Till exempel uttrycker partiet att varje elev har rätt till studier och stöd och därefter presenteras förslag på hur partiet vill arbeta för att uppnå detta genom åtgärder såsom att göra det lättare att få särskilt stöd och införa en läxhjälpssgaranti.⁵⁸ Partiet talar även om att främja kultur – och idrottslivet och vill

⁵⁴ Ibid., s. 25.

⁵⁵ Socialdemokraterna, Valmanifest 2018, s. 25 – 26.

⁵⁶ Ibid., s. 10.

⁵⁷ Ibid., s. 7.

⁵⁸ Ibid., s. 19.

att så många som möjligt ska få möjligheter att delta genom att exempelvis satsa på kultur – och musikskolor samt bibliotek. Även att införa mer fysisk aktivitet i skolan och på fritids ses som en viktig åtgärd för att alla ska kunna delta i idrottsrörelsen på lika villkor.⁵⁹

*”Ett arbetsliv som gör att människor skadas, slits ut och i värsta fall dödas är inte värdigt en modern välfärdsnation.”*⁶⁰

Socialdemokraternas avsnitt *Ett samhälle starkt nog att nå full sysselsättning* tar även upp åtgärder som samhället bör göra för att tillgodose arbetarens mänskliga rättigheter såsom större säkerhet på arbetet och tilläggande förbättrade arbetsvillkor. Sammantaget kan denna idé hos partiet visa på en grundläggande tanke som partiet har i förhållande till de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna eftersom partiet har en tydlig historia och koppling till arbetarrörelsen.

Sverigedemokraterna

I Sverigedemokraternas valmanifest finns också tydliga formuleringar om hur samhället ska bistå med stöd och finnas där för sina invånare. I förhållande till de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna kan avsnittet om funktionsrätt visa på en passande formulering:

*”För att dessa personer ska kunna ta del av samhällets tjänster krävs utöver valfrihet också ökad tillgänglighet till lokaler, byggnader, utemiljö och information.”*⁶¹

Här visar partiet vilket ansvar samhället bör ta och partiets förhållande till de mänskliga rättigheterna landar således också hos de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Vidare uttrycker dock partiet flera gånger att det svenska samhällets tjänster bör vara sammankopplade till det svenska medborgarskapet. I avsnittet om sammanhållning uttrycks detta i följande stycke:

*”Vi är övertygade om att de som är med och bygger upp, också är mer benägna att vårda. Sammanhållning innebär ett gemensamt kollektivt ansvar för det svenska samhället. En svensk medborgare ska vara lika väl införstådd med sina plikter och skyldigheter, som sina rättigheter. Således bör utländska medborgare som önskar bli svenska tydligt visa att de är redo och villiga att ta del i det kollektiva ansvaret för Sverige.”*⁶²

Här villkoras de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna till svenska medborgare och till utländska medborgare som följer vissa kriterier som ovanstående citat förkunnar.

⁵⁹ Ibid., s. 26 – 27.

⁶⁰ Ibid., s. 14.

⁶¹ Sverigedemokraterna, Valmanifest 2018, s. 17.

⁶² Ibid., s. 5.

Moderaterna

*”Det är ett politiskt ansvar att vi har lagar och regler som säkerställer lika rättigheter.”*⁶³

Moderaternas valmanifest talar liksom de övriga partierna om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter i förhållande till välfärden, men i mindre utsträckning. Partiet fokuserar en del på staten som en förvaltare och menar att det bör finnas en tydlig ansvarsfördelning mellan institutioner, olika beslutsnivåer och de som bedriver makt.⁶⁴ Således kan Moderaternas förhållande till de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna beskrivas lägga mer fokus på negativa skyldigheter än positiva skyldigheter eftersom partiet värnar om den fria marknaden och valfrihet samt ser staten som ett yttre skyddsnet.

Likt Sverigedemokraterna poängterar Moderaterna också att svenskt medborgarskap ger en tydlig kvalificering till välfärden. Utländska medborgare kan enligt partiet stegvis få tillgång till vissa delar av den svenska välfärden i stället för att få en automatisk tillgång.⁶⁵

4.3 Specifika grupper

I den här kategorin gick det att se att samtliga partier talar om alla människors lika värde och likabehandling, men att vissa specifika grupper får ta större plats än andra i valmanifesten. Vad som går att utläsa är att svenska och utländska medborgare är grupper som ibland ställs mot varandra och ibland förs samman. På så vis är det intressant att se hur partierna formar ett rättighetssubjekt mot den här bakgrunden.

Sverigedemokraterna

I Sverigedemokraternas valmanifest ställs grupperna oftast mot varandra, vilket bland annat uttrycks genom en formulering om att Sverige är kluvet mellan invandrare och svenskar. Som tidigare nämnt menar partiet också till att stärka medborgarskapets betydelse och göra kopplingen mellan rättigheter och medborgarskap tydligare.⁶⁶ I hela valmanifestet uppkommer även olika namn på personer som partiet inte räknar som svenska medborgare (till exempel utlänningar, icke-medborgare, illegala invandrare och utländska medborgare) och medborgarskapet benämns flitigt i många olika delar av valmanifestet.

⁶³ Moderaterna, Valmanifest 2018, s. 37.

⁶⁴ Ibid., s. 36.

⁶⁵ Ibid., s. 17.

⁶⁶ Sverigedemokraterna, Valmanifest 2018, s. 5.

Moderaterna

Moderaterna anser som tidigare nämnt också att medborgarskapet bör uppvärderas. Partiet poängterar att det följer rättigheter med medborgarskapet och att medborgarskapet därför bör värderas högre för att främja integration och för att skapa en svensk sammanhållning.⁶⁷ I frågan om migration och integration talar partiet om en öppenhet till omvärlden, men förespråkar en reglerad invandring. Här talar partiet om en del problem som de menar att invandrare har i Sverige och hur de vill lösa dem, till exempel att få in arbetslösa i arbete och sätta in tydligare språkrav.⁶⁸

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna har inte ett lika stort fokus på att främja medborgarskapet i sitt valmanifest, även om partiet uttrycker att Sverige inte kan ha en oreglerad invandring eller ta emot människor helt utan att ställa krav. Här talar partiet likt Moderaterna om språkrav och att få in människor i arbete.⁶⁹ Vidare talar partiet om vissa specifika grupper som behöver extra stöd (till exempel utrikesfödda kvinnor och nyanlända) och flertalet gånger talar partiet om ”vanligt folk” i valmanifestet och går därför ofta bort från att dela in grupper i svenska och utländska medborgare.

4.4 Liberal internationalism

Teorin om liberal internationalism fanns närvarande under hela kodningen, men blev också en egen kategori eftersom partiernas valmanifest hade många formuleringar som kunde kopplas direkt till teorin. Den här kategorin tittar därför närmare på huruvida partierna kopplar samman mänskliga rättigheter med sin utrikespolitik. Gemensamt för partierna var att de tydligaste formuleringarna om mänskliga rättigheter återfanns i avsnitten om utrikespolitik.

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna nämner mänskliga rättigheter ordagrant två gånger i sitt valmanifest, båda gångarna i avsnittet om utrikespolitik. Ena gången talar de om att försvara de mänskliga rättigheterna i förhållande till EU och säkerhetsfrågor, andra gången talar de om att driva på

⁶⁷ Moderaterna, Valmanifest 2018, s. 17.

⁶⁸ Ibid., s. 14.

⁶⁹ Socialdemokraterna, Valmanifest 2018, s. 15.

en utveckling av FN så att organisationen har både möjlighet och mandat att försvara de mänskliga rättigheterna samt arbeta utefter de globala målen i Agenda 2030.⁷⁰ I avsnittet om utrikespolitik talar Socialdemokraterna även om att bedriva en feministisk utrikespolitik och att stärka kvinnors och minoriteters rättigheter.⁷¹ I valmanifestets inledning väljer partiet också att börja så här:

*”Vi lever i en föränderlig tid och en konfliktfylld värld. I sommar har Sverige brunnit, och extremvädret visar på klimatförändringarnas akuta konsekvenser. Handelskrig, extremism och auktoritära krafter dominerar världsutvecklingen, och globaliseringens snabba förändringar gör varje människa mer sårbar.”*⁷² I talet om ”varje människa” i förhållande till världen och till händelser som var aktuella i världen just då kan teorin om liberal internationalism spela en roll. Detta eftersom partiet i valmanifestet ofta knyter Sverige och dess medborgare till globala frågor (till exempel klimatfrågan) och till värden som demokrati, frihet, jämlikhet och mänskliga rättigheter.

Moderaterna

Moderaterna är partiet som använder ordet rättigheter oftast i sitt valmanifest. Mänskliga rättigheter används ordagrant en gång i avsnittet om tydliga utrikespolitiska prioriteringar. Där skriver partiet om att Sveriges utrikespolitik ska formas av viktiga egna intressen, men också av ett globalt främjande av demokrati, fred och mänskliga rättigheter.⁷³ Fortsättningsvis talar partiet om att arbeta för HBTQ-personers rättigheter på både en nationell och internationell nivå.⁷⁴ Partiets utrikespolitik formas ytterligare av drivna på klimatfrågan i internationella överenskommelser och i samarbete med EU. Här talar partiet också om att lösa ”mänskliga problem”, vilket kan kopplas till teorin om liberal internationalism eftersom partiet anser att frågor såsom klimatfrågan är av en universell natur och bör lösas på både en lokal, nationell och global nivå.⁷⁵ I övrigt talar partiet främst om rättigheter i förhållande till inrikespolitiska frågor såsom lika rättigheter i Sverige för kvinnor och män samt lika rättigheter i skolan.⁷⁶ Moderaterna inleder även sitt valmanifest med att fokusera på Sverige, men kort därefter säger partiet så här:

⁷⁰ Ibid., s. 34 – 35.

⁷¹ Ibid., s. 31.

⁷² Ibid., s. 5.

⁷³ Moderaterna, Valmanifest 2018, s. 29.

⁷⁴ Ibid., s. 33.

⁷⁵ Ibid., s. 30 – 31.

⁷⁶ Ibid., s. 37.

*”Sverige är en självklar del av världen. Vi bygger vår säkerhet tillsammans med andra. Och det är i exporten som många av jobben skapas. Vår viktigaste marknad och självklara samarbete är EU.”*⁷⁷ Här cementerar partiet sin koppling till en liberal och global världsordning genom att tala om säkerhet, jobb och EU.

Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna nämner mänskliga rättigheter ordagrant två gånger i sitt valmanifest. Detta uttrycks i två av deras förslag:

*”Inom FN vill vi stoppa stater som allvarligt bryter mot de mänskliga rättigheterna från att ta ledarrollen i kommittéer och utskott.”*⁷⁸

*”Ta fram en långsiktig strategi för att främja det globala arbetet med mänskliga fri- och rättigheter i länder som exempelvis Ryssland, Turkiet och Iran samt aktivt verka för detta genom en stark diplomati i kombination med prestationskrav i samband med bland annat ekonomiskt bistånd.”*⁷⁹

Här kopplar partiet tydligt de mänskliga rättigheterna till utrikespolitiken och eftersom partiet nämner stater som de menar inte följer de mänskliga rättigheterna riktar partiet ett fokus bort från Sverige i den här frågan. Avsnittet om utrikespolitik bidrar med ytterligare formuleringar likt ovan och partiet manar att Sverige ska vara drivande för att skapa fred och goda relationer mellan världens folk. Partiets utrikespolitik kopplas i valmanifestet främst till migration, säkerhet samt klimat. I allmänhet talar dock partiet ofta om ett globalt ansvar i många frågor, men trots en allmän vilja att driva på för flera utrikespolitiska frågor uttrycker partiet kritik mot EU och vill driva på för ett stärkt nordiskt samarbete i stället.⁸⁰ I förhållande till de mänskliga rättigheterna och teorin om liberal internationalism formas partiets utrikespolitik av att kunna lösa problem på plats. Detta kan påvisas genom följande förslag:

”Arbeta med att bilda ett förbund mellan världens alla demokratiska länder som gemensamt kan arbeta gentemot andra internationella organ så som exempelvis FN samt

⁷⁷ Ibid., s. 5.

⁷⁸ Sverigedemokraterna, Valmanifest 2018, s. 19.

⁷⁹ Ibid., s. 19.

⁸⁰ Ibid., s. 21.

*gemensamt verka för en ökad demokratisering i övriga världen.*⁸¹ Här vänder partiet återigen blicken mot omvärlden och hänvisar tydligt frågan om demokrati (som partierna ofta kopplar till mänskliga rättigheter) till en global nivå.

⁸¹ Ibid., s. 19.

5. Förhållandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik

Med en analys av mänskliga rättigheter som fyra kategorier i valmanifesten kan det avslutande kapitlet av den här uppsatsen presenteras. Här kommer resultatet analyseras med hjälp av flera delar från uppsatsen. Till sist presenteras en diskussion med reflektioner om uppsatsen och vidare forskning på ämnet.

5.1 Partiernas formuleringar om mänskliga rättigheter som fyra kategorier i valmanifesten

Med hänvisning till uppsatsens syfte kan resultatet sägas svara på frågeställningen: Hur talar Sveriges tre största politiska partier om mänskliga rättigheter? Resultatkapitlet visade att partierna talade om mänskliga rättigheter på fyra olika sätt i sina valmanifest från 2018. Huruvida partiernas formuleringar liknade varandra eller skiljde sig åt kommer nu sammanställas och analyseras närmare.

Vad som var gemensamt för partierna var att de mänskliga rättigheterna direkt hänvisades till utrikespolitiken. Detta kan återkopplas till frågeställningens tilläggande fråga: Kan idén om mänskliga rättigheter endast sägas vara en liberal och internationell idé i svensk politik? Mänskliga rättigheter formades ofta som en liberal och internationell idé i partiernas avsnitt om utrikespolitik genom att partierna talade om till exempel FN och om att driva på för arbetet med mänskliga rättigheter i andra stater. Även om de mänskliga rättigheterna syntes mellan raderna i de andra kategorierna var kategorin om liberal internationalism framträdande eftersom de mänskliga rättigheterna nämndes ordagrant där. Med teorin om liberal internationalism i åtanke kan vi påminnas om en tanke kring vilket ansvar stater har gentemot varandra när det handlar om mänskliga rättigheter. Teorin talar om att mänskliga rättigheter och demokrati ses som internationella angelägenheter och att liberaldemokratiska stater kopplas samman med ett ansvar när det gäller att säkerställa de mänskliga rättigheterna runtom i världen.⁸² Den här tanken återfinns i partiernas valmanifest via formuleringar om att hjälpa till på plats eller stärka internationella samarbeten. Sammantaget kan frågan besvaras

⁸² Jahn, *Liberal Internationalism – Theory, History, Practice*, s. 136.

med både ett ja och ett nej. Resultatet visade att de mänskliga rättigheterna framträder tydligast med en koppling till liberala och internationella idéer, men det är inte de *enda* idéerna om mänskliga rättigheter som återfanns i valmanifesten.

Det är nu som resultatet visar på skillnader mellan partierna. Socialdemokraterna talade främst om mänskliga rättigheter i förhållande till de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Detta visade sig genom formuleringar om att samhället ska finnas där för individen och med ett starkt fokus på välfärdens tjänster. Till exempel i avsnitten om utbildning, vård och arbete sken detta igenom hos partiet. Även om partiet inte talade om mänskliga rättigheter ordagrant när det gäller inrikespolitiken visade formuleringarna emellanåt att det fanns tankar om att till exempel individer förtjänar att få stöd och att alla ska kunna delta i samhället på lika villkor.

För Moderaterna var utfallet tvärtom, partiet hade mer att säga om mänskliga rättigheter som medborgerliga och politiska rättigheter än som ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Detta uttrycktes i hyllandet av individens frihet, rättigheter och skyldigheter. Fokuset vilar tydligare på att individen har rättigheter att leva sitt liv i frihet än att samhället ska finnas där för individen, även om partiet också talar om samhällets skyldigheter när det gäller till exempel trygghet, säkerhet och välfärden. Moderaterna använde ordet rättigheter mest och ofta i förhållande till vilka rättigheter svenska medborgare har, därför kan deras formuleringar om mänskliga rättigheter också kopplas till inrikespolitiken.

Sverigedemokraterna landade någonstans mellan de andra partierna eftersom partiet talade om de mänskliga rättigheterna utan att dra mer åt de medborgerliga och politiska rättigheterna eller åt de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Partiets fokus landade oftare i en koppling mellan rättigheter och svenskt medborgarskap. Här talade partiet specifikt om vissa områden eller grupper som förtjänade stöd och skydd. Samtidigt som partiet hyllade ett svenskt medborgarskap hade de mycket att säga om utrikespolitiken. De mänskliga rättigheterna talas i det fallet som någonting Sverige kan arbeta för någon annanstans i världen.

Sammanfattat visar resultatet att Sveriges tre största politiska partier talar om mänskliga rättigheter på både lika och olika sätt i sina valmanifest från 2018. Genom att titta på

likheterna och skillnaderna mellan partierna kan en slutsats vara att de mänskliga rättigheterna både talas som ett färdigt koncept i förhållande till utrikespolitiken och tar form i olika ideologiska skepnader i partiernas politik.

5.2 Förhållandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik

Med en slutsats gjord i förhållande till frågeställningen kan denna slutsats samt uppsatsen i sin helhet diskuteras. För att gå tillbaka till syftet var ena delen *deskriptivt* för att se hur Sveriges tre största politiska partier talar om mänskliga rättigheter. Detta kunde genomföras och resultatet visar ett sätt att tolka frågeställningen på, men denna frågeställning skulle kunna analyseras på flera olika sätt och med ett helt annat material. Den här uppsatsens bidrag var att titta närmare på hur Sveriges tre största politiska partier talar om mänskliga rättigheter i förhållande till teorin om liberal internationalism och med hjälp av analysmetoderna som bland annat fokuserade på partiernas ideologier. Genom detta bidrag kan vidare frågor om förhållandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik ställas.

Uppsatsens andra del av syftet var *normativt* för att skapa en diskussion om förhållandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik. Till en början fanns ett intresse och obesvarade frågor närvarande hos mig gällande detta förhållande och uppsatsen skapades mot denna bakgrund. I och med att Sverige står inför ett valår 2022 kunde uppsatsen också bidra med ett givande tidsperspektiv. När uppsatsens perspektiv formades fanns förväntningar om att kunna ge ett konkret resultat, men även att navigera i och bidra till forskningen kring det här ämnet.

Tidigare forskning bidrog till en stabil grund för uppsatsen att stå på. Ena temat var svensk partipolitik, det andra temat var mänskliga rättigheter och artikeln *The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime* av Johan Karlsson Schaffer hade som ambition att samla dessa teman. Artikeln *Förändring och kontinuitet i det svenska politiska landskapet* av Gabriella Elgenius och Magnus Wennerhag gav en bakgrund till den politiska kontexten, vilken sken igenom i analysen av valmanifesten i och med att de ideologiska skillnaderna och det politiska läget 2018 blev framträdande. Artikeln talade exempelvis om att den svenska politiken mer och mer har börjat gå bort från höger/vänster –

politik till att handla om sakfrågor.⁸³ Resultatet förkunnade bland annat detta genom att Sverigedemokraterna hamnade någonstans mellan de andra två partierna när partiet lade stor vikt på diskussionen om svenska kontra utländska medborgare.

Boken *Politik och retorik* av Erik Åsard fick ta stor plats i litteraturöversikten och kunde liksom artikeln bidra till en förståelse av partiernas ideologier. Till exempel talade Åsard om att Socialdemokraterna talade om ”samhällsbyggare” och detta kunde synas i valmanifesten när partiet talade om ”vanligt folk”.⁸⁴ Att Kristersson var mer kritisk till välfärdsstaten än Reinfeldt kunde ta sig uttryck i valmanifestet när de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna analyserades hos Moderaterna.⁸⁵ Även att Åsard talade om Sverigedemokraterna och svenskheten kunde kopplas till Sverigedemokraternas valmanifest när partiet talade om svenska kontra utländska medborgare.⁸⁶ Boken gav oss också en nickning till en del formuleringar som skulle komma att bli aktuella att granska i valmanifesten, till exempel skillnaden i att använda *människa* eller *medborgare* i förhållandet till rättigheter.⁸⁷

Vidare kunde kapitlet av Lena Halldenius i *Mänskliga rättigheter i samhället* och artikeln *The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime* av Johan Karlsson Schaffer bidra med tankar om temat mänskliga rättigheter. Även om litteraturen inte gav en direkt koppling mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik kunde denna litteratur forma en bakomliggande förståelse om mänskliga rättigheter inför analysen av valmanifesten. Att gå in med en sådan förståelse om att mänskliga rättigheter är ett begrepp som kan tolkas på flera olika sätt bidrog till att kodningen kunde bli omfattande i tolkningen av hur partierna talade om mänskliga rättigheter.

Det är här som uppsatsen kommer in med en ambition om att bidra till diskussionen om förhållandet mellan mänskliga rättigheter och svensk partipolitik. I inledningen fanns tankar om hur detta partnerskap formas och med uppsatsens resultat i åtanke kan partnerskapet vara så pass närvarande och relevant för att framtida forskning ska kunna ta vidare diskussionen. Inför valet 2022 hade en jämförelse mellan valmanifesten 2018 och valmanifesten 2022 varit

⁸³ Elgenius & Wennerhag, *Förändring och kontinuitet i det svenska politiska landskapet*, s. 121.

⁸⁴ Åsard, *Politik och retorik*, s. 36 – 38.

⁸⁵ *Ibid.*, s. 48 – 51.

⁸⁶ *Ibid.*, s. 84 – 85.

⁸⁷ *Ibid.*, s. 48 – 51.

intressant att titta närmare på. En granskning av samtliga riksdagspartiers förhållande till de mänskliga rättigheterna hade också kunnat göras och mer material hade kunnat granskas. Med fler analyser och olika typer perspektiv skulle den här diskussionen kunna fortsätta. För den här uppsatsen visar att även fast samtliga tre partier har formuleringar som tydligt kan knytas till de mänskliga rättigheterna, som till exempel alla människors lika värde och individuell frihet, har partierna samtidigt olika ideologiska ingångar samt formuleringar som vilar mellan raderna, men som fortfarande spelar roll. Uppsatsen kan därför avslutningsvis vara en bakgrund att ha med inför riksdagsvalet 2022 och bidra med en diskussion som framtida forskning kan fortsätta.

Källförteckning

Arvidsson, Malin, Halldenius, Lena & Sturfelt, Lina (red.), *Mänskliga rättigheter i samhället*, Malmö, Bokbox Förlag, 2018.

Bergström, Göran & Boréus, Kristina, *Textens mening och makt*, 4. uppl., Lund, Studentlitteratur, 2018.

Elgenius, Gabriella & Wennerhag, Magnus, "Förändring och kontinuitet i det svenska politiska landskapet", *Sociologisk forskning*, Vol. 55, No. 2–3, 2018: s. 121 – 138.

Halldenius, Lena, "Filosofiska teorier om mänskliga rättigheter: En kritisk analys." i Arvidsson, Malin, Halldenius, Lena & Sturfelt, Lina (red.), *Mänskliga rättigheter i samhället*, Malmö, Bokbox Förlag, 2018.

Jahn, Beate, *Liberal Internationalism – Theory, History, Practice*, London, Palgrave Macmillan, 2013.

Karlsson Schaffer, Johan, "The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime", *Nordic Journal of Human Rights*, Vol. 38, No. 1, 2020: s. 40 – 60.

Moderaterna, Demokrati, *Moderaterna*, <https://moderaterna.se/demokrati>, hämtad 2021-12-16.

Moderaterna, Valmanifest 2018, *Moderaterna*, <http://cdn.moderat.se/caa7af5f-d184-4272-93a4-7601c3334819/Documents/valmanifest-slutgiltig-lagupplöst.pdf>, hämtad 2021-12-20.

Nationalencyklopedin, FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/fns-deklaration-om-de-m%C3%A4nskliga-r%C3%A4ttigheterna>, hämtad 2021-12-17.

Nationalencyklopedin, Magdalena Andersson,
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/magdalena-andersson>, hämtad
2021-12-01.

Nationalencyklopedin, Moderata Samlingspartiet,
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/moderata-samlingspartiet>, hämtad
2021-12-01.

Nationalencyklopedin, Sverigedemokraterna,
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/sverigedemokraterna>, hämtad
2021-12-02.

Nationalencyklopedin, Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti,
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/sveriges-socialdemokratiska-arbetareparti>, hämtad 2021-12-01.

Regeringskansliet, Mänskliga rättigheter, *Regeringskansliet*,
<https://www.regeringen.se/lattlast-information-om-regeringen-och-regeringskansliet/den-svenska-samhallsmodellen/manskliga-rattigheter/>, hämtad 2022-01-03.

Socialdemokraterna, Mänskliga rättigheter, *Socialdemokraterna*,
<https://www.socialdemokraterna.se/var-politik/a-till-o/Manskliga-rattigheter/>, hämtad 2021-
12-16.

Socialdemokraterna, Valmanifest 2018, *Socialdemokraterna*,
<https://www.socialdemokraterna.se/download/18.12ce554f16be946d04641321/1568881590668/valmanifest-2018.pdf>, hämtad 2021-12-20.

Sverigedemokraterna, En riktig utrikespolitik, *Sverigedemokraterna*, <https://sd.se/vad-vill/utrikespolitik/>, hämtad 2021-12-16.

Sverigedemokraterna, Valmanifest 2018, *Sverigedemokraterna*, <https://sd.se/wp-content/uploads/2018/08/Valmanifest-2018-1.pdf>, hämtad 2021-12-20.

Universal Declaration of Human Rights, UN Doc. A/RES/217 (III), 10 December 1948.
UDHR, UN Doc. A/RES/217 (III), 10 December 1948.

Valmyndigheten, Valresultat 2018, *Valmyndigheten*, <https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2018/valresultat.html> Valmyndigheten, hämtad 2021-12-01.

Åsard, Erik, *Politik och retorik*, Lund, Historiska Media, 2018.